

דברות סימן ג אליהו יא

וכש אמרתי דבר זה לפני מורי ורבי הגאון המפורסם נר המערב שר שלום משאש שליט"א הרב הראשי וראב"ד ירושלים ת"ו. אמר לי שלדעתו ודאי שכך הוא פשט דברי הרמב"ם שהרי הדגיש דלת כמה פעמים ומרובע הכוונה כהנ"ל. ודו"ק.

סז) **ושוב ראיתי** לגאון ציץ אליעזר בשו"ת חלק ט'. סימן ט. שהביא שמנהג זה לעשות קשר תפילין של ראש בצורה מרובעת הוא גם בארץ אשכנז. ונהגו בו גדולי עולם והם הגאון דברי יחזקאל שנהג בעצמו לעשות קשר פשוט עיין שם. וכן הביא בשם הגאון ממונקטש בספרו אות חיים ושלום על הלכות תפילין סימן לב. ס"ק כה. שכתב שמנהגו כפי מנהג אבותינו הקדושים לעשות קשר כתמונת ד'. אולם העולם רובם ככלם נוהגים במדינותינו לעשות קשר שקורין פשוט והוא מרובע ואין בו חלל באמצע ע"ש. והביא שם נמי משו"ת בית דוד דאין עושין צורת ד' כלל. רק קשר מרובע. עיין שם.

יז) **מבואר** יוצא מכל הנ"ל. דרש"י הרמב"ם יראים ספר התרומה וכן נפסק להלכה בטור ושו"ע סימן לב. דקשר תפילין של

ראש הוא כמין דלי"ת. אבל התוס' האו"ז והעיטור דקשר תפילין של ראש הרשות ביד כל אדם לעשות אזה קשר שהוא רוצה ובעיקר שיהיה קשר. אבל לאו דוקא ד. ובאחרונים הנ"ל מובא דיש מקומות שנהגו בקשר מרובע.

בהא סליקנא מכל האמור: דודאי לכתחילה חייבים לנהוג בקשר של תפילין של ראש צורת ד. ככל הפוסקים הרמב"ם ומרן השו"ע אשר אתכא ידיהוא סמכין. ובפרט בא"י שהנהגו מארי דארעא דא"י גינהוא. ובפרט שהוא הלכה למשה מסיני ומי שאינו עושה כן הוי ח"ו בכלל קרקפתא דלא מנח תפילין. אבל מ"מ למחות בחזקה ביד העושים קשר מרובע לא. אלא בדרכי נועם. ואם אינם רוצים לשמוע הנח להם דיש להם ע"מ שיסמוכו ואם אינם נביאים בני נביאים הם. ונזכה שיקויים בנו הפסוק וראו כל עמי הארץ כי שם השם נקרא עליך ויידאו ממך ר"א הגדול אומר אלו תפילין שבראש. אכ"ר.

ביקרא דאורייתא, ובידידות נאמנה.

ע"ה אליהו אבירז'ל

סימן ג

בדין: חליצת נעלים בנשיאת כפים

עם חבריו ואתי למימר אינו ראוי לנשיאת כפים, כל זה שייך בסנדלים דאית ביהו רצועות. אבל בנעלים דליכא האי טעמא שרי.

ובהגהות מיימוניות פי"ד מהל' תפילה הל' ו' סק' ד'. וז"ל ורב אשי מפרש טעמא שמא תפסוק לו רצועה בסנדלו ואזיל למקטריה ויאמרו בן גרושה או בן חלוצה הוא וכתב

לכבוד

ידידי החה"ש הרב מכלוף נחמני נר"ו.

שלום רב

אודות שאלתו בהני כהני הזמן הזה שאינם רוצים להסיר מנעליהם בטענה שקשה להם לחולצם ומשום הכי מונעים עצמם מלעלות לדוכן ומבטלים מצוות ברכת כהנים. אי שרי